

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Spory z zakresu prawa cywilnego rozpoznają zazwyczaj sądy powszechne. Sprawę należy wnieść do właściwego sądu rejonowego (*tingsrätt*).

Istnieją dwa sądy szczególne, które rozpoznają określone rodzaje spraw cywilnych: Sąd Pracy (*Arbetsdomstolen*) i Sąd Gospodarczy (*Marknadsdomstolen*). Niektóre sądy rejonowe również zajmują się określonymi rodzajami spraw. Informacje na temat właściwości tych sądów można znaleźć [w odpowiedzi na pytanie 3 poniżej](#).

Więcej informacji na temat sądów powszechnych można znaleźć [tutaj](#), a na temat sądów szczególnych [tutaj](#).

Niektóre spory z zakresu prawa cywilnego rozstrzygają organy, które *de facto* nie są sądami. Korzystając z procedury dostępnej w postępowaniu uproszczonym, organy egzekwowania prawa mogą zobowiązać stronę do dokonania płatności lub podjęcia innych działań. Od decyzji wydanych przez takie organy przysługuje odwołanie do sądu rejonowego. Niektóre rodzaje sporów dotyczące najmu lub dzierżawy rozpatrują trybunały ds. najmów (*hyresnämnder*) lub trybunały ds. dzierżaw (*arrendenämnder*).

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?**2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?**

Praktycznie wszystkie powództwa cywilne wytacza się najpierw przed sąd najniższej instancji, tj. sąd rejonowy (*tingsrätt*).

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?)**2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej**

Co do zasady powództwo wytacza się w miejscu zamieszkania pozwanego. Uznaje się, że osoba fizyczna zamieszkuje w miejscu, w którym została wpisana do ewidencji ludności. Informacji na temat miejsca wpisania danej osoby do ewidencji ludności udziela szwedzki Urząd Skarbowy (Skatteverket) (tel.: +46 (0) 8 56 48 51 60). W przypadku osób prawnych powództwo wytacza się w miejscu ich siedziby statutowej.

Istnieje również możliwość wniesienia sprawy do sądu szwedzkiego, nawet w przypadku braku miejsca zamieszkania w Szwecji. Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania, powództwo można wytoczyć w miejscu, w którym osoba taka przebywa, lub – w niektórych przypadkach – w miejscu, w którym ostatnio mieszkała lub przebywała. W przypadku niektórych sporów cywilnych powództwo można wytoczyć w Szwecji, nawet gdy pozwany ma miejsce zamieszkania lub siedziby za granicą. Do celów ustalenia właściwości sądu kluczowe znaczenie będzie miał fakt posiadania przez pozwanego nieruchomości w Szwecji lub zawarcia przez niego umowy w Szwecji.

W przypadku spraw międzynarodowych trzeba pamiętać, iż szwedzkie przepisy dotyczące właściwości sądów mogą mieć zastosowanie wyłącznie w sytuacji, gdy podlegają one jurysdykcji szwedzkiej. W większości przypadków jest tak wówczas, gdy zgodnie z krajowymi przepisami dotyczącymi właściwości sądów w sprawie właściwy jest sąd szwedzki. W tym kontekście należy także wziąć pod uwagę wszelkie umowy międzynarodowe, które mogą mieć zastosowanie. Najważniejsze z nich dla Szwecji to przepisy rozporządzenia Bruksela I, postanowienia konwencji brukselskiej oraz konwencji lugańskiej, z których wszystkie regulują właściwość sądów, gdy pozwany zamieszkuje lub ma siedzibę w państwie objętym rozporządzeniem lub konwencjami. W szczególności akty te stanowią również, że podstawą właściwości, zgodnie z którymi powództwo o wykonanie zobowiązania do zapłaty można wytoczyć w miejscu, w którym pozwany posiada nieruchomość, nie można stosować do osoby, która zamieszkuje lub ma siedzibę w państwie członkowskim lub w państwie-stronie konwencji.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady**2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?**

Istnieje szereg zasad dotyczących właściwości, zgodnie z którymi powództwo można również wytoczyć przed inny sąd niż sąd miejsca zamieszkania pozwanego. Różne umowy międzynarodowe, np. rozporządzenie Bruksela I oraz konwencje brukselska i lugańska, zawierają również zasady dotyczące konfliktu jurysdykcji.

Najważniejsze zasady dotyczące konfliktu jurysdykcji są następujące:

każdy, kto poniósł szkodę, może wytoczyć powództwo w miejscu popełnienia czynu wywołującego szkodę lub w miejscu, w którym wystąpiła szkoda. Zasadniczo nie ma to zastosowania w przypadku niedotrzymania umowy. Powództwo o odszkodowanie wynikające z czynu zabronionego można wytoczyć w połączeniu z aktem oskarżenia;

konsumenci mogą wytoczyć powództwo przeciwko przedsiębiorcy w sądzie w ich miejscu zamieszkania w przypadku spraw konsumenckich dotyczących niewielkich kwot;

sprawy, z którymi wiąże się zobowiązanie do zapłaty wynikające z umowy, można w niektórych przypadkach wszcząć w miejscu zawarcia umowy. Z drugiej strony w prawie szwedzkim nie istnieje przepis przyznający właściwość sądowi w miejscu, w którym umowa ma zostać wykonana;

sprawę przeciwko przedsiębiorcy dotyczącą sporu, który powstał w związku z działalnością gospodarczą, można w niektórych przypadkach wszcząć w miejscu prowadzenia działalności;

powództwa związane z prawem do pieczy nad dzieckiem, zamieszkania lub kontaktów z dzieckiem zwykle rozpoznawane są w miejscu zamieszkania dziecka (zob. także część pt. Odpowiedzialność rodzicielska – Szwecja);

sprawy dotyczące alimentów na rzecz dzieci wnoszą się zwykle do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania pozwanego, jednakże powództwa o ustalenie ojcostwa, sprawy małżeńskie oraz sprawy dotyczące władzy rodzicielskiej (pieczy nad dziećmi i miejsca zamieszkania dzieci) mogą również zostać rozpatrzone przez inny sąd.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Prawo szwedzkie zawiera wiele zasad dotyczących właściwości wyłącznej, zgodnie z którymi powództwo należy wytoczyć przed konkretny sąd. Zasady właściwości wyłącznej są również określone w różnych umowach międzynarodowych, np. w rozporządzeniu Bruksela I oraz konwencjach brukselskiej i lugańskiej. Jeżeli sprawa objęta którąkolwiek z tych zasad zostanie wniesiona do sądu innego niż sąd posiadający właściwość wyłączną, sąd nie może rozpoznać sprawy.

Najważniejsze szwedzkie zasady właściwości wyłącznej są następujące:

większość sporów z zakresu prawa rzeczowego musi rozpoznać sąd miejsca położenia rzeczy;

niektóre spory związane z nieruchomościami muszą zostać rozpatrzone przez sąd ds. gruntów (*fastighetsdomstol*) lub przez trybunał ds. najmów lub trybunał ds. dzierżaw (*hyresnämnd* lub *arrendenämnd*). Również w tym przypadku właściwość zależy od miejsca położenia nieruchomości;

spory z zakresu prawa spadkowego musi rozpoznać sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania zmarłego;

spory związane z małżeństwem oraz podziałem majątku pomiędzy małżonków rozpoznaje sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania jednej ze stron; jeżeli spór musi rozstrzygnąć sąd pracy (*Arbetsdomstolen*) lub sąd gospodarczy (*Marknadsdomstolen*), sprawy nie można wnieść do sądu powszechnego w miejscu zamieszkania pozwanego;

w przypadku większości sporów związanych z prawem ochrony środowiska, prawem morskim i prawem własności intelektualnej istnieją przepisy szczególne, zgodnie z którymi właściwy jest tylko jeden sąd;

Sąd Apelacyjny Svea (Svea hovrätt) posiada właściwość wyłączną w zakresie rozpatrywania niektórych wniosków związanych z wykonywaniem orzeczeń sądów zagranicznych.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Strony mogą zawrzeć umowę dotyczącą tego, który sąd może lub musi rozpoznać dany spór. Umowa ta, zwana umową o rozszerzeniu właściwości sądu, musi być sporządzona na piśmie. W umowie można przewidzieć, że jeden sąd będzie posiadał właściwość wyłączną. Istnieje również możliwość uzgodnienia, aby właściwy był inny sąd niż sąd przewidziany przepisami. Strony mogą również uznać, że właściwy będzie więcej niż jeden sąd.

Zasadniczo sąd wyznaczony przez strony jako sąd właściwy jest zobowiązany przyjąć powództwo do niego wniesione. Zasada ta nie ma jednak zastosowania, jeżeli umowa narusza którąkolwiek z zasad dotyczących właściwości wyłącznej. Jeżeli jedna ze stron twierdzi, że umowa o rozszerzeniu właściwości sądu jest nieważna, sąd musi również zbadać takie stwierdzenie, w wyniku którego może się okazać, że sąd ten nie jest sądem właściwym.

Sąd, który w przeciwnym razie nie byłby właściwy, może stać się właściwy, jeżeli pozwany nie zakwestionuje właściwości sądu (tzw. dorozumiana właściwość). Nie ma to jednak zastosowania w sytuacji, gdy obowiązują zasady właściwości wyłącznej; sąd musi rozważyć tę kwestię z urzędu. Sąd nie zbada jednak automatycznie kwestii, czy sprawę wniesiono z naruszeniem zasady podstawowej, zasad konfliktu jurysdykcji czy też umowy o rozszerzeniu właściwości sądu. Strony są zobowiązane przedstawić wszelkie zarzuty dotyczące braku właściwości sądu podczas składania pierwszych oświadczeń w sprawie. Jeżeli pozwany nie złoży żadnego oświadczenia i konieczne jest wydanie wyroku zaocznego, sąd musi ustalić, czy jest właściwy do rozpoznania sprawy.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogą dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Istnieją dwa sądy szczególne, które rozpatrują spory cywilne: Sąd Pracy (*Arbetsdomstolen*) i Sąd Gospodarczy (*Marknadsdomstolen*). Sąd Pracy rozpoznaje spory o roszczenia ze stosunków pracy, tj. spory dotyczące stosunków pomiędzy pracodawcą a pracownikiem. Sąd Gospodarczy rozpatruje spory z zakresu prawa w dziedzinie konkurencji i wprowadzania produktów do obrotu.

Niektóre sądy rejonowe (*tingsrätt*) rozpoznają określone rodzaje spraw cywilnych. Pięć spośród sądów rejonowych Szwecji to również sądy ds. gruntów i ochrony środowiska (*mark- och miljöödomstolar*). Sądy te rozpatrują sprawy podlegające kodeksowi ochrony środowiska (*miljöbalken*) oraz sprawy, z którymi wiąże się wywłaszczenie i podział gruntów. Spory z zakresu prawa morskiego rozpoznaje siedem sądów rejonowych będących sądami morskimi (*sjörättsdomstolar*). Istnieją szczególne przepisy regulujące spory z zakresu prawa własności intelektualnej, w szczególności spory dotyczące patentów, nadające Sądowi Rejonowemu w Sztokholmie (*Stockholms tingsrätt*) właściwość wyłączną.

Ostatnia aktualizacja: 12/11/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.